

Täysistunto

Perjantai 18.11.2022 klo 12.59—13.38

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lapsilisälain 7 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 235/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 28/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.02 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa, kun nopeasti tarvitaan keinoja, on ymmärrettävää ja tervetullutta, että se tehdään niillä välineillä, joita meillä käytössä on. Toisin kuin sote-valiokunnan mietinnössä sanotaan, painottaisin kuitenkin, että pidemmällä aikavälillä lapsilisä on huono keino lapsiköyhyyden ehkäisyyn. Näin siksi, että se on varsin kallis köyhyyden ehkäisykeino, koska se kohdistuu kaikkiin lapsiperheisiin, myös sellaisiin, joissa köyhyysriskiä ei ole.

Lapsilisän katsominen etuoikeutetuksi tuloksi toimeentulotuessa kyllä kohdentuisi paremmin lapsiköyhyyden näkökulmasta mutta siirtäisi samalla valtavan joukon lapsiperheitä toimeentulotuelle, mikä ei ole optimaalinen ratkaisu sekään, koska toimeentulotukeen liittyy muuta etuuslainsäädäntöä tiukempi kontrolli ja erittäin huonot kannusteet kaikenlaiselle yhteiskunnalliselle aktiivisuudelle.

On hyvä muistaa, että lapsilisä on aikoinaan luotu tulonsiirroksi lapsettomilta lapsellisille perheille. Se on perusteltu ratkaisu järjestelmässä, jossa lapset eivät huolehdi vain omista vanhemmistaan vaan kollektiivisesti edeltävistä ikäluokista yleensä näiden vanhuuden vaiheessa. Näiltä osin lapsilisän sitominen indeksiin ja säännönmukainen indeksikorotus olisivat perusteltuja — onhan meillä indeksikorotukset myös eläkkeissä.

Lapsiköyhyys kuitenkin on ongelma, jota tulisi pyrkiä ratkaisemaan kohdennetummin toimin: Ensinnäkin tietysti pienituloisten perheiden taloudellisilla tuilla ja ymmärtäväisellä verokohtelulla, mutta sitten myös maksuttomilla tai hyvin huokeilla palveluilla, jotka mahdollistavat täysivaltaisen yhteiskunnallisen osallistumisen myös sellaisille perheille, joissa taloudellinen tilanne on heikko. Tässä nostan esimerkiksi lasten erilaiset harrastusmahdollisuudet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

13.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta puoltaa yksimielisesti tätä esitystä, jossa lapsiperheille maksettaisiin lapsilisät nyt joulukuussa kaksinkertaisina, ja tällä toimenpiteellä on haluttu tietysti vastata siihen, että monet elinkustannukset ovat nousseet merkittävästi. Ruoan hinta on noussut erittäin paljon, sähkö, lämmitys, monet muut, ja niihin kodit eivät ole voineet kovinkaan paljoa itse vaikuttaa. Kodit ovat varmasti etsineet keinoja ratkaisuksi näihin, mutta laskut ovat liian massiivisia.

Itse kyllä toivoisin, että enempi voitaisiin tehdä vaikkapa sähköyhtiöiden suuntaan. Jopa kunnalliset sähköyhtiöt tällä hetkellä rohuavat tässä tilanteessa itselleen ansaitsematonta rahaa, ja toivoisin, että tähän löytyisi, jos ei niiltä yhteiskuntavastuuta ja vastuullisuutta muuten löydy, joku muu keino puuttua, kerran täällä talossa on kuitenkin sähköyhtiöitäkin oltu pelastamassa vaikeassa tilanteessa. Jollain tavalla itse ajattelisin niin, että kyllä nyt olisi paikallaan, että tätä kohtuutonta tilannetta, Putinin veristä hyökkäyssotaa Ukrainaan, eivät käyttäisi sähköyhtiöt hyväksi, eivät isot, eivät pörssiyritykset mutta eivät kunnallisetkaan yhtiöt.

Tämä panostus tehdään nyt niin, että sillä ei ole vaikutuksia toimeentulotukeen. Tämän vaikutus on 112 miljoonaa euroa. Ehkä ainoa, mitä itse esille nostaisin, on se, että kun tämä on tärkeä panostus, tätä ymmärtääkseni kaikki täällä eduskunnassa kannattavat — edustaja Kontulan puheenvuoron jälkeen en ole ihan varma, kannattiko hän tätä esitystä — ajattelien niin, että kun tämä panostus on tärkeä ja tulee tärkeään tilanteeseen, niin olisiko ollut paikallaan etsiä joku ei ihan niin tärkeä kohde, mistä olisi voinut säästää vastaavasti. [Veronika Honkasalon välihuuto] Tämä maa tarvitsee myös säästäväisyyttä, ja olen varma, että tämä panostus saa laajan kannatuksen, mutta olisi ehkä ollut löydettävissä joku kohta, missä jostain ei ihan niin tärkeästä asiasta, ei ihan niin välttämättömästä asiasta olisi voitu vähän säästää.

Sähkölaskut ovat iso kohde, ja tämä helpottaa toivottavasti hivenen lapsiperheiden tilannetta. Sähkölaskuihin on tehty muutenkin muutamia helpotuksia hallituksen toimesta — kiitos niistä. Ne kohdistuvat muun muassa perheille, paljon sähköä käyttäville ja myös yrityksille. — Puhemies, tulen hetkeksi sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Näillä toimilla on haluttu vaikuttaa ennen muuta siihen, että he, jotka paljon sähköä käyttävät, saavat tähän tilanteeseen apua, ja nämä toimet ovat olleet minun mielestäni enemmän kuin aiheellisia ja tervetulleita. Jonkun verran tulee viestiä, että yksin elävien talvi tulee olemaan erittäin haastava ja vaikea suoran sähkölämmityksen taloissa, ja näissä tilanteissa täytyy olla nyt, arvoisa hallitus, herkällä korvalla myös kuuntelemassa näitä viestejä, mitä tuolta tulee.

Kun tuo ministeri Kurvinen on täällä salissa myös paikalla, niin yksi joukko, joka on nyt jäänyt ilman näitä apuja tässä kohonneessa sähkötilanteessa, ovat meidän ruoantuotanto ja maatalous. Tänä eduskunnassa on jätetty koko opposition yhteinen välikysymys maatalouden tukemisesta, ja siinä yhtenä keskeisenä kritiikkinä on se, että ruoantuotannossa on paljon sellaista, mihin kohdistuu erittäin suuria energiarasituksia ja nyt kohonneita sähkön hintoja. Olemme saaneet vetoomuksia MTK:lta, olemme saaneet laajasti vetoomuksia ruokataloudelta, että meidän kotimainen ruoantuotanto ei tule tästä talvesta selviämään. Minun oma...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, pahoittelen, mutta joudun toteamaan, että meillä on lapsilisät käsittelyssä täällä nyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

Kyllä. Tällä lapsilisällä, puhemies, nimenomaan sähkön ja muiden kohonneisiin kustannuksiin halutaan vastata. — Mutta oikeastaan voin siihen lopettaa, arvoisa puhemies, että vetoan nyt hallitukseen, että kaiken riitelyn keskellä etsikää se ratkaisu tähän ruoantuotantoon niin, että kotimainen maatalouskin lapsiperheiden rinnalla selviää tästä talvesta. [Jukka Gustafsson: Eikö edustaja eilen kuunnellut ministeri Kurvisen ansiokkaita puheenvuoroja?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

13.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän lakiesityksen tarkoituksena on maksaa lapsiperheille ylimääräinen lapsilisä joulukuussa, ja toki toimenpide on tärkeä heille, jotka kärsivät lapsiperheköyhyydestä, ja on tärkeää, että lapsiperheitä tuetaan.

Täällä valiokunnan mietinnössä toteamme, että lapsilisä on universaali oikeus ja siitä voi toki myös kieltäytyä. Eli olemme huomioineet tässä sen, että hyvätuloiset perheet, jotka ehkä kokisivat, että eivät tällä hetkellä tätä velkarahalla maksettavaa lapsilisää haluaisi, voisivat siitä kieltäytyä, niin kuin totta on, eli sen pystyy tekemään. Mutta toki on todettava se, että ymmärtääkseni kaikki sen lapsilisän kuitenkin varmasti haluavat ja löytävät sille myös käyttöä.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tässä keskustelussa esille eroperheet ja heidän tilanteensa. Ylimääräisen lapsilisän maksaminen ei näy esimerkiksi vuoroasuvan perheen toisen kodin tilanteessa. Se ei myöskään kompensoi esimerkiksi lapsen etävanhemmalle tapaamisten toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia, kuten esimerkiksi lapsen hakemiseen ja palauttamiseen mahdollisesti kuluva polttoainetta tai lapsen luonapidon aikana kohonneita elinkustannuksia. Etävanhempien ja vuoroasuvien lasten ja niiden vanhempien, joiden luona lapsi ei ole kirjoilla, huomioiminen sosiaaliturvajärjestelmässä on jo valmiiksi ongelmallisen vähäistä. Lapsiperheiden tukeminen tukemalla vain lapsen virallista lähi-vanhempaa lisää mielestäni tätä epäoikeudenmukaisuutta ja epäyhdenvertaisuutta. Eli on hyvin tärkeää, että jatkossa huomioidaan lapsiperheiden toimeentulon parantamisessa myös etävanhemmat, ja pidän tätä asiaa äärettömän tärkeänä. Tämä on hyvin tärkeä asia, ja toivon, että hallitus vie tätä asiaa eteenpäin, niin että myös eroperheet ja he, jotka elävät vuoroasumisessa, kokevat sitä yhdenvertaisuuden tunnetta. On aika hurjaa, että joku vanhempi maksaa enemmän, joku vanhempi saa, ja siitä syntyy varmasti paljon myös keskinäistä vuoropuhelua.

Mutta kaiken kaikkiaan jokainen lapsi on tärkeä, lapsi ansaitsee lapsilisänsä. Perheiden tehtävä on huolehtia siitä, että lapset kasvavat ja voivat hyvin, ja yhteiskunnan tehtävä on se, että tuemme heitä heidän kasvussaan. Siinä mielessä liike on tärkeä, mutta toki tulee muistaa talouden realiteetit ja se, että me teemme velkarahalla asioita ja ehkä nämä lapset sitten ovat myös velan maksajia. Velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.13 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Lapsiperheiden ostovoiman lisäämiseksi ensi joulukuussa, ensi kuussa, lapsilisä tullaan maksamaan tuplana, ja nyt tämän esityksen takana seisoo myös oppositio. Näen, että tämä on valtava edistys siihen ensimmäiseen keskusteluun, jonka kävimme, ja ehkä osoittaa, miten vakavaan tilanteeseen inflaatio on lapsiperheetkin vienyt tässä maassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

On myös valtavan tärkeä arvovalinta, että juuri lapsiperheitä halutaan tukea tällä tavalla. Se on arvovalinta Suomelta, hallitukselta ja meiltä poliitikoilta. Toisaalta, miksi juuri lapsiperheet saavat ylimääräisen tuen, jota täällä salissakin ollaan päättämässä? Muistuttaisin, että sen vuoksi, että Kelan etuuksia lapsiperheiden osalta ei ole sidottu indeksiin, ja itse asiassa lapsiperheet taitavat olla ainoita ryhmiä Kelan etuuksien osalta, joille ei tule luontaista indeksikorotusta sieltä suunnalta. Viesti on kuitenkin selvä: valtio auttaa lapsiperheitä vaikeiden aikojen ylitse. Uusi 1990-luvun laman aiheuttama periytyvän pahoinvoinnin kierre halutaan estää, ja ajattelen, että on hienoa, että tuemme tätä yhdessä.

Kelan vastikään julkaistun tutkimuksen mukaan hintojen nopea nousu on tiputtanut köyhyyteen Suomessa lähes 60 000 kotitaloutta, joista 16 000 on lapsiperheitä. Puhumme lapsiperheköyhyyden ilmiöstä, jota meillä oli toki jo ennen tätä varsin vaikeaa taloustilannetta, minkä tällä hetkellä kotitaloudet kohtaavat, kun ruoan hinta ja sähkön hinta ovat moninkertaistuneet, monien arkipäivän asioiden hinta on noussut. Erityisen huolissani olen haavoittuvassa asemassa olevista perheistä, joita ovat esimerkiksi monilapsiset perheet, yksinhuoltajaperheet ja toimeentulotuen varassa olevat perheet. Tällaisessa tilanteessa, kun rahan arvon heikkeneminen on nopeaa ja yhtäkkistä, erityisesti nämä perheryhmät ovat tutkimusten mukaan erityisessä vaarassa. Suomen on kertakaikkisesti tehtävä kaikkensa, jotta lapsiperheköyhyydestä päästään eroon ja siihen kyetään puuttumaan ja sen paheneminen kyetään estämään tässä vakavassa tilanteessa. Meillä ei ole varaa yhteenkään inflaation uhriin, ja nyt tällä esityksellä pyritään heitä myös välttämään.

Vanhempien rahahuolet myös lisäävät lapsen riskiä syrjäytymiseen, terveysongelmiin ja oppimisvaikeuksiin. Sitä kautta näen, että emme toki nyt puhu valtavan massiivisesta investoinnista — reilun 100 euron korotuksesta joulukuun osalta — näihin kohonneisiin kustannuksiin vastaamiseksi, mutta puhumme kuitenkin sellaisesta summasta, mikä valtion kassassa kertaantuu suureksi. Ajattelen, että se on kannattava investointi myös ottaen huomioon, että tällä varattomuudella tai köyhyydellä on pitkäkantoisia seurauksia.

Tästä esityksestä on käyty ennakoon aika paljonkin keskustelua, ja muistan opposition haastaneen, että miksi hallitus tukee kaikkia perheitä tällaisessa tilanteessa, kun me haluamme vastata inflaation kohonneisiin kustannuksiin, miksi juuri lapsilisä. No, sen vuoksi, että lapsilisä on yksinkertaisesti nopein keino saada se raha suoraan tilille, kun hinnat kaupoissa ovat jo nousseet. Ja sitten toisaalta ajattelen, että se ruoan hinta, josta edustaja Heinonen esimerkiksi puhui äsken ihan ansioituneesti — ja ministeri Kurvinen on siitä paljon puhunutkin, että ruoan hinnat ovat nousseet jopa parikymmentä prosenttia — kyllä koskee ihan jokaista suomalaista perhettä. Haluaisin muistuttaa, että lapsiperheköyhyydenkin kohdalla reilu puolet näistä perheiden vanhemmista on töissä käyviä vanhempia, mikä tarkoittaa sitä, että yksinkertaisesti palkka ei riitä perheen elättämiseen. Moni heistä on yksinhuoltaja, tai sitten lapsia on niin paljon, että kulut kertautuvat. Ajattelen, että tämä lapsilisä on siinä mielessä oikea väline, että inflaatiohan koskee meistä aivan kaikkia, ja nyt me yritämme estää lapsiperheköyhyyden tilanteen pahentumista, auttaa niitä, jotka kärsivät varattomuudesta, nimenomaan lapsiperheiden osalta, ja toisaalta vastata siihen, että Kelan etuudet eivät taivu indeksikorotuksiin tähän vaikeaan inflaatiotilanteeseen lapsiperheiden osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

13.18 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Viime tiistaina, kun tässä salissa käsiteltiin hallituksen lisäbudjettiesitystä, arvostelin hallituksen talouspolitiikkaa siltä osin, että hallitus kyllä pystyy helpostikin sopimaan lisäpanostuksista erilaisiin hyviin tarkoituksiin, mutta hallitukselle tuntuu olevan täysin ylivoimaista löytää säästettävää mistään vähemmän tärkeistä kohteista. Tällainen politiikka, jossa keskitytään siihen poliitikkojen ydinosaamisalueeseen, eli veronmaksajien rahojen jakamiseen erilaisiin hyviin tarkoituksiin, mutta pidättäydytään kokonaan siitä vastuullisen talouspolitiikan toisesta elementistä, eli säästöjen ja säästäväisyyden etsimisestä ja ylläpitämisestä, on luonteenomaista Marinin vasemmistohallitukselle.

Tässä keskustelussa toin esimerkinomaisesti myös esiin sen, että kun energiakriisiin oli vastattava, niin solmittiin tuollainen noin miljardin euron tukipaketti mutta ei edes yritetty — ei edes yritetty — tämän miljardin vastapainoksi löytää mitään säästettävää mistään vähemmän tärkeästä menokohteesta. Tuossa yhteydessä viittasin myös siihen, että tämä valtiovarainministeri Saarikon ehdotus ylimääräisestä kuukauden lapsilisästä tuntuu tällaiselta vaalitempulta tai vaalitäkyltä. Ministeri Saarikko käytti puheenvuoron, jossa vastasi minulle, ja hän sanoi, että jos me tuemme tätä ylimääräistä lapsilisää, kuten teemme, niin silloin — hän sanoi sanatarkasti näin — ”ei kannata erikseen suuta soittaa”.

Olen aina arvostanut ministeri Saarikon erittäin osaavaa ja värikästä kielenkäyttöä, kuten tässäkin yhteydessä, mutta kyllä tämä ylimääräinen lapsilisä käy hyväksi esimerkiksi Marinin vasemmistohallituksen päätöksenteosta ja siitä, että talousvastuuta ei pidetä millään tavoin esillä. Nimittäin kun ministeri Saarikko esitti tätä noin runsaat 100 miljoonaa euroa maksavaa ylimääräistä lapsilisää, niin demarit sanoivat, että ”joo käy, mutta sitten pitää laittaa rahaa myös varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen”. — Siirryn minäkin pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Siis kun ministeri Saarikko esitti noin 110 miljoonaa euroa käytettäväksi kuukauden ylimääräiseen lapsilisään, niin hallituspuolue demarit sanoi, että käy mutta että sitten pitää laittaa myös varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen. No, sehän on myös erittäin hyvä kohde, muun muassa toimii työnteon kannustimena. Tämän jälkeen vasemmistoliitto sanoi, että kyllä käy tämä lapsilisä ja kyllä käyvät nämä varhaiskasvatusmaksujen alentamiset mutta että sitten pitää laittaa rahaa myös eräiden sosiaalietuuksien lapsikorotusten korottamiseen. No, sehän on myös erittäin hyvä kohde, joskaan ei toimi työnteon kannustimena.

Tällä haluan vain sanoa sitä, että nykyinen hallitus pystyy laittamaan rahaa erilaisiin hyviin kohteisiin jatkuvasti, ja mikäpä hallitus ei pystyisi. Kaikki me 200 kansanedustajaa olemme täällä siksi, että haluamme parantaa maailmaa, haluamme parantaa suomalaisten ihmisten, perheiden olosuhteita ja hyvinvointia. Mutta kritiikkini ydin oli ja on nytkin se, että vaikka tämä lapsilisäkorotus on hyvä ja perusteltu asia ja vaikka varhaiskasvatusmaksujen alentaminen on hyvä ja perusteltu asia ja vaikka eräiden sosiaalietuuksien lapsikorotusten korottaminen on hyvä ja perusteltu asia, niin samanaikaisesti pitäisi myös jostakin vähemmän tärkeästä pystyä säästämään, koska muuten tämä politiikka johtaa siihen, mihin se on nyt johtanut: koko ajan tulee uusia tarpeita, väistämättömiä tai harkinnanvaraisia, niitä paikataan laittamalla lisää rahaa, ja se kaikki, se kaikki raha, on velkarahaa — se kaikki raha on velkarahaa.

Meidän velkaantumisvauhti on aivan hurja tällä hetkellä Suomessa, ja siihen ovat useat kansalliset asiantuntijatahot, kuten valtion taloudellinen tutkimuslaitos, valtiovarainministeriö ja monet muut riippumattomat asiantuntijat, kiinnittäneet huomiota, ja nyt viimeksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

eilen, vai oliko toissa päivänä, Kansainvälinen valuuttarahasto on kiinnittänyt tähän meidän velkaantumismuutoksiin huomiota, mutta se ei Marinin vasemmistohallitusta haittaa. Seuraava hallitus hoitakoon sitten taas politiikkaa talousvastuullisella otteella.

Herra puhemies! Vaikka sanoin, että tämä lapsilisäkorotus on hyvä ja perusteltu ratkaisu, niin en malta olla kiinnittämättä huomiota siihen, että vain jonkin aikaa tämän ratkaisun jälkeen vihreät — joita ei taida salissa nyt olla — esittivät, että lapsiperheiden kunnalliseen perheapuun pitäisi panostaa. He laskivat, että tarpeellinen panostus olisi noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Mielestäni se on vielä parempi ehdotus, nimittäin lapsiperheiden kunnallinen kotiapu, josta kunnat valitettavasti ovat laajasti luopuneet, menee juuri tarvitseville: se menee perheisiin, missä on esimerkiksi synnytyksen jälkeistä masennusta tai muuta välttämätöntä avuntarvetta. Jos tämä vihreiden laskelma pitää paikkansa, tällä lapsilisäkorotuksella olisi voitu viideksi ja puoleksi vuodeksi turvata rahoitus lapsiperheiden kunnalliseen perheapuun. En tiedä, onko laskelma oikea, mutta haluan vain sanoa, että silloinkin, kun pannaan tarpeellisiin kohteisiin rahaa, on olemassa erilaisia vaihtoehtoja eri laisten tarpeellisten kohteiden välillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

13.25 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta tästä esityksestä. Me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsitelimme tämän asian huolella, ja kyllä ilmiselvää on, että tämä esitys on tarpeellinen. Meidän kuulemisessa tuli ilmi vahvasti, että tällä hetkellä lapsiperheet ovat erittäin tiukoilla ja kaikki ne elementit, millä me voidaan tukea suomalaisia perheitä tämän kriisin keskellä, ovat välttämättömiä.

Tässä esityksessä nyt ensi jouluna lapsilisät maksetaan tuplana, ja tämä on äärettömän tärkeää tässä tilanteessa. Oikeastaan mitä tulee siihen kritiikkiin, mitä täälläkin on tullut näistä välineistä, niin meillä ei ole oikein olemassa mitään sellaisia välineitä, joilla me voitaisiin kohdentaa näitä rahoja paremmin esimerkiksi pienituloisiin ja muuta. Meidän täytyy toimia hyvin nopeasti, koska tämä kriisi on kehittynyt todella nopeasti, jo olemassa olevilla elementeillä, ja siinä pidän perusteltuna tätä lapsilisäelementtiä, joka tukee oikeudenmukaisesti lapsia. Tietysti hallituksen ja meidän tahtotila on, että nämä rahat käytetään lasten hyvinvointiin, mikä on tärkeää tässä tilanteessa.

Tietenkin me valiokunnassa keskusteltiin paljon myös koko lapsilisäjärjestelmästä, muttei tähän mietintöön siitä kirjattu, ja varmasti on perusteltua tulevaisuudessa pohtia, minkälainen järjestelmä on hyvä — pitäisikö sitä esimerkiksi verottaa tai kohdentaa rahaa enemmän pienituloisille, ja miten tämä koko järjestelmä ottaa huomioon erityistilanteet, esimerkiksi eroperheet ja muut, joita täällä tuli hyvin huomioitua. Tässä tilanteessa pidän tätä esitystä äärettömän tärkeänä ja äärettömän tarpeellisena, ja nämä kaikki muutkin esitykset, mitä hallitus on tuonut ja joita edellinen edustaja toi esiin, niin varhaiskasvatusmaksut kuin sitten sosiaalietuuksien parantamiset, ovat välttämättömiä ja tärkeitä tässä tilanteessa, koska meidän pitää kannatella ihmisiä tämän kriisin yli. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean selvyys vuoksi, että tämä asia on saatava tänään käsiteltyä, ja jos ei sitä nyt ennen 13.30 saada käsiteltyä, niin jatketaan kello 15. Nyt on neljä puheenvuoroa. — Edustaja Mikko Kinnunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

13.27 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisissa kodeissa, perheissä ja lapsissa on tämän maan tulevaisuus. Kun kodit pärjäävät, Suomi pärjää. Nykyinen tilanne ei ole kuitenkaan riittävän hyvä. Edessä oleva talvi ahdistaa entistä useampaa vanhempaa: raha ei välttämättä riitä talvivaatteisiin, harrastukset ovat katkolla, sähkölasku ahdistaa. Hintojen nousu on ajanut suomalaisia, myös perheitä, ahtaalle. Erityisen tiukoilla ovat suuremmat perheet ja yksinhuoltajien taloudet.

Nyt olemme saamassa ylimääräisen lapsilisän, joka on tulonsiirto lapsiperheiden ja lapsettomien välillä. Sitä ei ole tarkoitettu tulojen tasaamiseen, mitä varten meillä on toimivimmat työkalut. Lapsilisä ei ole myöskään automaattinen etu, vaan se tulee hakea.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi on hyvinvointivaltiona maailman kärkeä, lapsiperheiden köyhyys on aivan liian yleistä. Joka kymmenes perhe saa toimeentulotukea, vaikka sen tulisi olla viimesijainen tuki. Lapsiperheiden köyhyys kolminkertaistui 90-luvun laman jäljiltä. Tilannetta ei ole onnistuttu korjaamaan. Sen sijaan viime vuosien kriisit ovat lisänneet köyhien perheiden määrää.

Rahahuolet aiheuttavat lapsille ja nuorille ahdistusta. Lapsena koettu köyhyys voi aiheuttaa tutkimusten mukaan matalampaa koulutusta, työttömyyttä ja mielenterveyden vaikeuksia. Köyhyys tahtoo myös periytyä. Meillä on monia keinoja muuttaa suuntaa. On tärkeää, että vanhemmilla on töitä — nyt Suomen työllisyys onkin ennätyslukemissa. Perheen arki ja työ tulee sovittaa sujuvasti yhteen, siihen vastaa perhevapaaudistus.

Arvoisa puhemies! Joulukuun ylimääräinen lapsilisä on monille perheille suuri helpon huokaus ja mieluinen joululahja. Kun sitä esiteltiin, moni naureskeli sille ja suoraan vastusti sitä, mutta on hyvä, että nyt ovat kaikki sen kannalla.

Meillä on vielä paljon parannettavaa. Lapsilisien ostovoima on heikentynyt, ja siksi ne on syytä sitoa indeksiin, kuten muutkin etuudet. Perheille tarvitaan myös konkreettista apua arkeen. Eli kun perheet saavat apua, myöskin perheköyhyys on selätettävissä. Olen samaa mieltä edustaja Zyskowiczin kanssa siitä, että meidän tulee samalla huolehtia [Puhemies koputtaa] maamme talouden kestävästä kasvusta. Sekin on lapsista huolehtimista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

13.30 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt todella käsitellään siis ensi kuussa, joulukuussa, maksettavaa ylimääräistä lapsilisää, jolloin lapsille maksetaan tätä etuutta tuplana, kaksinkertainen määrä. Tämä on yksi niistä toimista, joilla hallitus haluaa tukea perheitä tässä poikkeuksellisessa tilanteessa hintojen ja elinkustannusten noustessa. Valiokunta näkeekin, että esitys on tällaisena kertaluontoisena perusteltu tässä vallitsevassa tilanteessa, mutta samalla toteaa, että pidempiluontoisena keinona lapsiperheköyhyyden ja toimeentulovaikeuksissa olevien perheiden auttamiseksi tämä ei ole riittävä. Lapsilisä sen sijaan on auttamatta jäänyt jälkeen kustannustason kehityksestä. Hintojen nousu on lisännyt köyhien lapsiperheiden määrää, ja siksi onkin tärkeätä, että tätä kertaluontoista etuutta ei nyt huomioida toimeentulotuessa. Näin huomioidaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevat perheet.

Valiokunta myös tähdentää, että jatkossa lapsiperheköyhyyden vähentämisen kannalta on tärkeää jatkaa erilaisia toimia. Meidän on tehtävä työtä niin, että taloudellisessa ahdingossa olevien lapsiperheiden määrä ei lisäännä, vaan se vähenee.

Edustaja Juvonen nosti hyvin tässä keskustelussa lapsilisään liittyvät haasteet ja kehittämistarpeet: esimerkiksi eroperheiden kohdalla lapsilisä ei huomioi vuoroasumista siten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2022 vp

kuin tänä päivänä toivoisi. Ja täytyy sanoa, että edustaja Zyskowiczin hyvä puheenvuoro perheiden kotiin saamasta avusta on tärkeä ja erittäin merkityksellinen. Toimijoita tulisi lisätä. Meidän pitää huomioida, että taloudelliset vaikeudet eivät ole ainoa haaste meidän perheissä, ja mitä aikaisemmin apua saadaan perheille, sen parempi. Olen siitä tismalleen samaa mieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

13.32 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Minusta oli ansiokasta, että edustaja Kontula täällä luetteli myös niitä ongelmia, joita näihin lisäyksiin liittyy, sikäli että esimerkiksi Kelan tutkijoiden mukaan ne eivät välttämättä nosta niitä kaikkein pienituloisimpia perheitä köyhyydestä. Sen takia olisikin tärkeätä, että lapsilisä sidottaisiin indeksiin ja sen tasoa nostettaisiin ja luotaisiin myös tällaisia pidempiaikaisia parannuksia.

Köyhyysaste nousee tällä hetkellä hintojen noustessa, erityisesti yhden aikuisen lapsiperheissä, ja oli myös tärkeää, että Kontula nosti esille, kuinka tarvitaan lukuisia parannuksia. Esimerkiksi asumisen hintaa pitää alentaa, varsinkin isoissa kaupungeissa, tietenkin pienipalkkaisten ansioita pitää nostaa — eli tämä on myös palkkakysymys — ja sen lisäksi tarvitaan maksuttomia palveluita, ja useimmiten ihan peruspalveluja vahvistamalla parannetaan myös lapsiperheiden asemaa.

Se, että me jätettäisiin nämä kaikki asiat hoitamatta, kasvattaa hyvinvointivelkaa, ja on huolestuttavaa, että edustaja Zyskowicz ei tästä hyvinvointivelan kasvusta ole huolissaan, kun hän penää täällä, että pitää sitten samanaikaisesti leikata, kun lisäyksiä tehdään. Kokoomushan ei sitten kerro, mitä nämä leikkaukset ovat ja mihin ne kohdistuvat, ja useimmiten ne ovat nimenomaan näitä erittäin haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, jotka sitten saavat kärsiä oikeistolaisesta talouskuripolitiikasta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 235/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.